

& Diakonie Parochie

Een uitgave
van het LKDB

Jaargang 31
Nummer 2

Juni 2018

Genadige kwetsbaarheid. *Het werken van Diaconie en Caritas*

Genadige kwetsbaarheid

"Iemand die je ziet, voor wie je er toe doet en die bij je blijft"

Naar een Theologie van Migratie

"Luister, blijf, ik besta!" Tien jaar Straatpastoraat Amersfoort

“Iemand die je ziet, voor wie je er toe doet en die bij je blijft”

Het diaconale interview is met **Fien Cruts**, wijkpastor en presentiewerker in Heerlen Noord

“Toen ik begon met het werk in de wijk Zeswegen was het lastig. Er was wel een bestuur, maar geen collega's. Geen netwerk van vrijwilligers. Ik werd ondergebracht bij de toenmalige Stichting Open Deur, maar de werkers die daar in dienst waren gingen weg. Zo was het zoeken naar een eigen werkstijl.”

Vanaf de straat beginnen

“Je werkt vanuit de presentietheorie, maar die wordt pas een praktijk als je er zelf een weg in gevonden hebt. Ik ben die wijk ingelopen, rondgekeken, en me afgevraagd: ‘Wat doe ik hier eigenlijk?’. Maar omdat je er regelmatig terugkomt zie je iedere keer mensen, met wie je aan de praat raakt en van het een komt het ander. Je kunt met mensen meegaan, kopjes koffie of thee drinken, en je raakt betrokken bij hun levensverhalen. Relaties ontwikkelen zich volgens een natuurlijk proces en je komt bij anderen terecht via mond op mond reclame. Als je iemand hebt kunnen helpen met een probleem word je op straat door anderen aangesproken.”

“De presentietheorie wordt pas een praktijk als je er zelf een weg in gevonden hebt”

Het werk leeft in sociale netwerken

“Stichting Wijkpastoraat Vrank is opgericht op 8 december 1997. Ik ben begonnen in de wijk Zeswegen en het werk heeft zich in de 15 jaar dat ik er werk, uitgebreid tot andere wijken in Heerlen. Ik heb nu regelmatig contact met 190 gezinnen waarin veel kinderen. Het zijn vaak gezinnen van migranten. Er is een flinke groep vrijwilligers voortgekomen, uit die gezinnen. Ze hebben veel meege- maakt en willen anderen helpen. Ze gaan op

huisbezoek, gaan mee boodschappen doen, helpen met kinderopvang na de schooltijden. Er zijn veel migranten in Heerlen Noord en zij blijven om verschillende redenen vooral thuis in hun eigen huis. Ze hebben vaak geen sociaal netwerk waar ze op terug kunnen vallen en dat komt er ook niet vanzelf. Via de kinderen hebben verschillende moeders elkaar leren kennen en we zijn samen gaan overleggen wat voor activiteiten we samen zouden kunnen doen. De eerste groep van acht moeders wilde samen koken en samen eten. En altijd zijn er heel veel kinderen. Zo is de groep een sociaal netwerk geworden rond de behoeften, opvang en begeleiding van de kinderen.”

“Er zijn meer groepen ontstaan, zoals het lief en leed groepje. De moeders daarin ondersteunen elkaar bij diverse zaken, zoals kinderopvang bij

ziekte, beantwoorden van vragen rond hulp en hulpverlening. Zo lukt het om over die hoge drempel heen te komen. De groep is de basis. Ik kom er bij als ze er niet uitkomen. Er draaien nu zo'n vijf groepen in de wijken. Elke groep heeft twee kartrekkers. Ik overleg elke maand met de kartrekkers. Die kartrekkers of vrijwilligers krijgen ook een opleiding rond contacten maken, luisteren, elkaar laten praten, adviseren, leiding geven in de groep.”

“Ik ben mijn werk begonnen met huisbezoek bij mensen thuis en dat is nog steeds een belangrijk onderdeel van mijn werk. En later ben ik begonnen met mensen bij elkaar te introduceren en zo zijn er sociale netwerken ontstaan. Mensen gaan nu bij elkaar op be-

zoek met hun kinderen en door het meedoen aan de cultuurgroep hebben ze de kinderen ook wat te bieden. Er gebeurt nu in totaal zo veel meer dan ik alleen zou kunnen doen.”

Kern van het presentiewerk

“In diaconale zin is een relatie opbouwen met de mensen en vertrouwenspersoon kunnen worden, voor hen van grote betekenis: iemand aan wie je je verhaal kunt vertellen; die dichtbij is in je dagelijks leven - makkelijk aan te klampen en die ook zelf regelmatig binnenvalt. Iemand die de tijd heeft om rustig naar je te luisteren en steeds weer opnieuw. Van wie je niets moet en aan wie je jezelf kunt tonen zonder risico. Iemand, die je daarmee helpt zelf te reflecteren op je eigen leven, je situatie, op wat je zelf al geprobeerd hebt en waarom dingen maar niet lukken, om zo samen te zoeken naar wat mogelijk helpend of steunend kan zijn. Iemand die zo vanuit jouw positie dit leven leert verstaan en van daaruit kan meedenken, kan vechten vóór je (bij instanties en hulpverlening of de politiek) maar ook kan en mag vechten mét je juist vanwege die relatie, en die verantwoordelijkheid niet van zich afschuift maar op zich neemt: iemand die je ziet, voor wie je er toe doet en die bij je blijft.”

Alleenstaande moeders met kinderen

“De moedergroep van alleenstaande moeders met kinderen is ontstaan vanuit de contacten in de gezinnen. Van vrouwen ontmoeten in hun huis. De groep is zo ontstaan vanuit eenzelfde behoefte. Als de groep bij elkaar is worden er verhalen verteld. Diverse thema's komen aan bod. Soms komen deskundigen om te vertellen over sociale dienst, opvoeding, Jeugdwerk, maatschappelijk werk. Het is nu een eigen groep geworden, die zelf veel kan doen. Ik kom er een keer per maand bij. De moeders begeleiden elkaar en praten over wat hen bezig houdt. Er zijn nu minder opvoedingsvragen en meer vragen in relatie tot hulp, zoals Jeugdzorg, ambtelijk gedoe, formulieren. Communicatie verloopt vaak stroef. De gehanteerde taal is moeilijk. Er is vaak, als de nood aan de man is, geen plek of geen hulp beschikbaar. Voor veel vrouwen is het contact met Jeugdzorg moeilijk. Als er vanuit Jeugdzorg niet goed gehandeld is of onterecht, dan ga ik mee met de moeders. Die hulp is belangrijk, vaak om een betere communicatie op gang te krijgen. Naast de

Fien Cruts is in Vaals geboren en is moeder van 2 kinderen en ze heeft 3 kleinkinderen. Na de lagere school en het VWO is ze inrichtingswerk bij de gehandicaptenzorg gaan doen. Ze heeft een aantal jaren psychologie gestudeerd en ging daarna studeren aan de Universiteit voor Theologie en Pastoraat in Heerlen. Naast de pastorale opleiding deed ze ook de docentenopleiding levensbeschouwing. Ze gaf vervolgens les in de vakken levensbeschouwing en filosofie in het voortgezet onderwijs. Terwijl ze godsdienstwetenschappen studeerde in Leuven, werd ze in 1998 voor 24 uur per week aangesteld als wijkpastor in de wijk Zeswegen. Ze had al ervaring als vrijwilliger in het woonwagendorp. Ze is nog steeds als wijkpastor werkzaam, maar haar werkgebied is nu uitgebreid tot diverse wijken in Heerlen.

contactpersoon van Jeugdzorg hangt ook veel af van de voogd, of de jeugdcoach. Soms gaat het goed en soms niet. Dezelfde soort ervaringen zijn er met de Sociale Dienst en de GGZ. Als iemand psychische problemen heeft duurt het hulp krijgen vaak veel te lang. Als je een been breekt is hulp snel beschikbaar. Maar met een psychisch probleem moet je soms drie maanden wachten. Ondertussen is dat probleem natuurlijk niet opgelost. Mensen zijn soms heel verward en de weg kwijt. Ik stimuleer mensen om hulp te zoeken, want de faciliteiten van de instanties zijn er ook voor hen. Tegelijk weet ik dat er drempels zijn en om daar overheen te komen ga ik vaak mee naar loketten of help met formulieren invullen."

Kind cultuurgroep

"De kind en cultuurclub is zes jaar geleden ontstaan. Kinderen in achterstandswijken blijven na de schooltijd vaak lang buiten op straat en halen dan allerlei kattenkwaad uit. Die kinderen kunnen in de meeste gangbare clubjes niet aarden. Maar als je ze bij elkaar haalt en een leuk programma aanbiedt, zijn ze enthousiast en blijven ook komen. Zo is de woensdagmiddag club ontstaan. De moeders doen mee, leren op de club ook allerlei activiteiten, die ze thuis met de kinderen kunnen doen. Er zijn diverse kunstenaars die mee hebben gedaan. Op de voormalige vrije school hebben we een ruimte gehad voor allerlei activiteiten en om te koken en te eten. De kinderen konden er tafeltennissen, schilderen, tekenen, spelletjes doen. En de middag eindigt met samen eten en opruimen. Toen er geen plek meer beschikbaar was voor die kindergroep zijn we bij ouders thuis gegaan. En soms gaan we met zijn allen uit, bijvoorbeeld naar de schouwburg of de bioscoop."

"De ervaring dat iemand mij ziet is belangrijk"

kinderspeelkamer en een multifunctionele ruimte om muziek te maken, glas in lood snijden, vilt snijden, schilderen, tekenen. In de ruimte hebben we genoeg kastruimte om alles te kunnen opbergen. Verschillende kunstenaars die ons helpen hebben in het gebouw ook atelierruimte gekregen. Zij komen bij ons workshops geven of wij gaan bij hen op bezoek. De laatste tijd zijn deze kamers ook een spontaan inloopadres geworden. Kinderen die inmiddels op de middelbare school zitten kunnen buiten zien of het licht brandt en dan komen ze naar boven. Ze willen dan graag sjoelen of pingpongen en praten over school. Altijd zijn er moeders bij en zo blijf ik de vraagbaak voor veel mensen."

Actieve vrouwengroepen

"In oktober vorig jaar is een naaiclub met moeders ontstaan. Er was behoefte om kleding te kunnen verstellen en van elkaar te leren hoe je dat doet. Een lerares naaien is bereid om een keer in de week de groep te helpen met de technieken. Het duurde wel even voordat de lerares en de groep elkaar goed begrepen. Want voor de moeders is de club ook belangrijk om met elkaar samen te zijn, met elkaar te kunnen praten en ervaringen en

verhalen uit te wisselen. Het leren naaien en verstellen gebeurt al doende, maar is niet het enige doel. Nu gaat het goed en zijn er al twee groepen. De moeders die zelfstandiger zijn met de technieken hebben nu al clubjes bij hen thuis. De ruimte wordt nu bijna elke dag gebruikt en de vrijwilligers zijn daarbij heel belangrijk. Zij openen en sluiten, begeleiden de activiteit en ruimen op."

"Vanuit het werk met de vrouwen is ook een groep ontstaan, die regelmatig gevraagd wordt de catering te verzorgen bij conferenties. Zo is onlangs een maaltijd verzorgd voor honderd personen in het klooster Wittem. De vrouwen voelen zich bij die gelegenheden ook gewaardeerd. Hun werk wordt altijd in het zonnetje gezet bij de deelnemers en ze zijn in hun rol als gastvrouw gegroeid."

Eigen centrum

"Vorig jaar zijn we enorm geholpen omdat we in het oude CBS gebouw twee ruimtes konden krijgen. We hebben nu een grote

Ze doen nu ook het eten opscheppen en praten met de gasten van de conferenties. Het is echt heel leuk om te zien hoe vrouwen die eerst alleen thuis zaten nu in de pauzes de kern van zo'n conferentiecentrum zijn."

Present zijn tussen mensen

"Je kan je afvragen wat ik nog kan betekenen voor deze gezinnen met een heel leger aan hulpverleners waar ze bijna dagelijks mee te maken hebben. Het gaat er om dat ik present mag zijn bij de gezinnen in de wijken, dat ik er ben voor alleenstaande moeders waarvan de kinderen in een tehuis of pleeggezin zijn geplaatst, ouders die veel problemen hebben met instanties, die het vaak moeilijk hebben met hun kinderen en ondanks alle hulpverlening toch niet de hulp krijgen die ze hadden verwacht. Allochtone mensen die pas in Nederland zijn en moeilijk kunnen aarden, heel veel mensen met psychische problemen, vaders die werkloos zijn geworden en na 20 jaar werken thuis zitten, soms hun huis moeten verkopen nadat ze jarenlang gespaard hebben. Van belang is dat ik er ben om te luisteren, te troosten of om enig houvast te bieden. De ervaring dat iemand mij ziet is belangrijk. Door jarenlang in de wijken het leven te delen met de mensen ben ik gewor-

den wie ik nu ben. Ik heb mij laten raken door de mensen, door wat hen overkomt in het leven en vooral hoe ze er mee om kunnen gaan. Voor mij is het een leerproces van wederzijds geven en ontvangen, maar ook loslaten wat ik zelf niet in de hand heb."

Anderen zien mij

Op 1 december 2013 is voor de eerste keer de Ed Miedema penning uitgereikt in verband met het 45-jarig bestaan van streekparochie 't Eikske in Landgraaf. De penning is toegekend aan Fien Cruts, presentiewerkster bij Stichting wijkpastoraat Vrank in Heerlen voor haar inzet voor kwetsbare mens in Heerlen Noord. *Bisschop Frans Wiertz brengt op woensdag 3 september 2014 in het kader van een reeks diaconale werkbezoeken een bezoek aan het wijkpastoraat Heerlen-Noord en bezoekt er samen met wijkpastor Fien Cruts enkele gezinnen.* In 2015 is de Doctor Poels Prijs voor het beste diaconale project in Limburg gegaan naar Stichting Wijkpastoraat De Vrank, werkzaam in het dekenaat Heerlen. <http://www.pausfranciscusgroepen.nl/wijkpastoraat-de-vrank-heerlen>
Tekst en foto's zijn van Hub Crijns